

PŘEDSTAVUJEME: Liška a skorec

Dne 1. února 2021 došlo v našem muzeu k personální změně, konkrétně na postu zoologa. Náš dlouholetý kolega, nestor (nejen) západočeské ornitologie a výrazná postava tachovského společenského života, RNDr. Pavel Řepa, odešel do penze. Na jeho místo nastoupil plánský rodák, absolvent Katedry zoologie Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Mgr. Martin Liška. Stejně jako v případě dr. Řepy bude i těžiště práce nového zoologa spočívat ve sledování ptačích společenstev okresu, kde bude jeho práce navazovat na dlouholeté časové řady získané právě jeho předchůdcem. Martin Liška nicméně hodlá sledovat i další skupiny živočichů, zejména ostatní obratlovce. Jeho nejoblíbenějším ptačím druhem, kterému se bude i v nové funkci nadále intenzivně věnovat, je skorec vodní (*Cinclus cinclus*). Martin Liška, jak již bylo zmíněno, pochází z Plané a již před svým nástupem do muzea patřil dlouho k jeho dobrovolným spolupracovníkům, sdruženým kolem osoby dr. Řepy. Mimo jiné je držitelem kroužkovací licence Kroužkovací stanice Národního muzea v Praze, sčítatelem Jednotného programu sčítání ptáků, na PřF JU v současné době se svým bývalým školitelem, doc. Mgr. Janem Riegerem, PhD., vede jednu bakalářskou práci, věnující se právě skorcům (sběr dat probíhá na Tachovsku). Mimo zoologie (a přírody obecně) patří k jeho zájmům sport, rád si přečte dobrou knihu, rád cestuje (zejména do své oblíbené bývalé Jugoslávie, kam jej mimo jiné přitahují právě přírodní krásy včetně ptáků, stejně jako znalost místních jazyků, kterou rád uplatňuje v praxi).

Mgr. Martin Liška s odchycenou samičkou datlíka tříprstého (*Picoides tridactylus*).

Skorec vodní (*Cinclus cinclus*)

Skorec vodní je jediným našim zpěvným ptákem, který aktivně vyhledává svou kořist pod vodní hladinou, konkrétně v říčním korytě. Na světě žije celkem pět druhů skorců (v Evropě jeden /naš skorec vodní/, v Asii jeden /skorec asijský/, v Severní Americe jeden /skorec šedý/ a v Jižní Americe dva /skorec bělohlavý a skorec rezavohrdlý/). Naš skorec se vyskytuje všude tam, kde najde vhodné podmínky, tedy rychle tekoucí, čisté, kamenité toky s dostatkem hnízdních příležitostí a potravy – u nás chybí pouze v nížinách, kde je takovéhoto toků málo (Polabí, jižní a střední Morava). V horách naopak vystupuje i do značných nadmořských výšek. V Evropě je jeho rozšíření podobné, hojný je například v horách a vrchovinách jižní a střední Evropy, stejně jako ve Skandinávii (mj. je národním ptákem Norska). V České republice žije do 2000 párů skorců, z toho na Tachovsku kolem sedmdesáti. Obyvatelé Tachova jej mohou znát ze svých vycházek ke Mži – u minerálního pramene, v Aglaině údolí či v Knížecí aleji hnízdí každoročně celkem kolem pěti párů. Skorce lze potkat i na Mži v okolí Pavlovic, Svojšína či Stříbra, Úterském potoce kolem Šipína, Kosím potoce u Křínova a jinde. Je možné, že právě Kosí potok dostal jméno podle hojného výskytu skorce. Skorec se totiž německy řekne Wasseramsel („vodní kos“), německý název Kosího potoka byl „Amselbach“ – je sice možné, že potok dostal název podle „obyčejného“ kosa (Amsel), ale pojmenování podle skorce by zřejmě bylo případnější.

Kosí potok u skály Čertovky, pravidelné hnízdiště skorce vodního.

Skorec je pták velikosti menšího, zavalitého kosa, svrchu tmavohnědý, s bílou náprsenkou a silnýma nohama. Obě pohlaví jsou stejně zbarvena, mladí ptáci jsou šedě vlnkovaní. Nejčastěji ho zahlédneme, jak sedí na kameni uprostřed řeky, odkud jednak často hlasitě zpívá (vrzavý a skřípavý zpěv, schopný „překřičet“ hluk řeky), jednak se vrhá do vody za svou kořistí. Tu tvoří především larvy vodního hmyzu (chrostíků, jepic, pošvatek aj.), koryši (např. blešivec), jen výjimečně i drobné rybky (vranka obecná). Skorec se za kořistí potápí, čemuž je dobře přizpůsoben. Má například těžší kosti (málo pneumatizované) oproti většině ptáků, dobře promaštěné peří a třetí oční víčko (mžurka), umožňující vidění pod vodou. Pod vodou vydrží až kolem patnácti sekund, přičemž se tam pohybuje za pomoci svých silných křídel a nohou, zobákem pak obrací kameny a hledá svou kořist. V zimě se dovede potápět i pod led.

Skorec vodní (*Cinclus cinclus*).

Skorci hnízdí jednou až dvakrát ročně, staví si k tomu nápadné kulovité hnízdo z mechu, vystlané listím stromů. Hnízdo najdeme nejčastěji ve výklencích a otvorech mostních konstrukcí, méně často na skalách nad řekou či pod říčním břehem. Samička snáší 3-5 vajec, na kterých sedí 16-17 dní, mladí opouštějí hnízdo po 24 dnech od vylíhnutí, přičemž je rodiče ještě několik dalších dnů krmí. Většina našich skorců je stálá, jen mladí ptáci při hledání vlastního teritoria mohou překonat až 200 km. Zůstávají u nás i v zimě, jen při skutečně krutých mrazech se přesouvají na nezamrzlé úseky řek. S hnízděním začínají časně, již v březnu. V létě, při pelichání, ztrácejí dočasně staří ptáci většinu letků (pera v křídle) a jejich schopnost letu je tak omezena.

Hnízdo skorce vodního, most přes Úhlavku ve Stříbře.

Zkoumání života skorců se nový zoolog muzea, Mgr. Martin Liška, věnuje intenzivně již zhruba 6 let. Po zmapování rozšíření skorce na Tachovsku následovaly dvě vysokoškolské kvalifikační práce, jedna o výběru stanoviště (Bc.) a druhá o potravní ekologii (Mgr., sběr dat probíhal vždy na Tachovsku). V současné době běží na okrese Tachov ještě práce další studentky PřF JU, Karolíny Mrázkové, která se věnuje fenoménu hromadných nocovišť skorců na mostech. Ve sledování nejrůznějších aspektů života skorce vodního bude Muzeum Českého lesa, osobou zoologa, pokračovat i nadále. Zoolog muzea rovněž skorce kroužkuje (každoročně desítky ptáků), a to jak mláďata, tak i dospělé ptáky chytané do nárazových sítí, či na nocovištích do podběráků. Milým úlovkem při odchytu skorců bývají často ledňáčci.

Na níže uvedeném odkazu přinášíme krátké video skorce na řece i se zachycením jeho hlasu.

<https://www.youtube.com/watch?v=IhD6uFVUvM>

na odkazu : https://tachovsky.denik.cz/zpravy_region/martin-liska-z-konicka-je-povolani-k-ornitologii-jsem-privedl-i-tatinka-20210304.html

rozhovor našeho nového kolegy s redaktorem Tachovského deníku.

A na závěr ještě pár fotografií:

Snímek z nočního odchytu skorců vodních, Stříbro.

Ledňáček říční (*Alcedo atthis*).